ג) ב"ק סט: דמאי פ"ז מ"ד יומא נה: עירובין לו:

מעילה כב. חולין יד. גיטין

. כה. כח. ותוספי דמאי פ״ח

כה. בנו. [עוספ דומה פיח ה״ה], ד) [דדמאי פ״ח ה״ה], ד) גיי רש״א טבל

ודמאי. ו) עיין מהרש"א.

הגהות הב"ח

(A) תום' ד"ה שני לוגין וכו' אבל כאן שהוא ודאי

לריך ליתן ללוי והא דלא קתני: (3) ד"ה עשרה וכו׳

תורם כדעת בעל הבית

בבינונית לחד מחמשים

פיחת עשרה:

לעזי רש"י

ריטריי"ט. מתכווץ.

הבית תורם

מז א מיי פ"ט מהלכות תרומה הלכה ב: "ו ב שם הלכה ה:

מוסף רש"י

אסורה לאכול בתרומה מיד. בת ישראל הנשואה לכהן, שאוכלת בשבילו, אסורה מיד, דכל שעתא עכשיו עכשיו חיישינן אלמא למיחה (גיטין כח.). הלוקח יין מבין שגזרו הודס הכותים. על יינס כדמפרש ת חולין, וסתם בשחיטת כותים לא מפרשי תרומה לוה כלים להפריש תרומה למוכן מרומה ומעשר (ערובין לו:) או: בערב שבת בין השמשות כדתניה שבת בין השתשות כדתניה בתוספתא (דמאי פ"ז) וקדש עליו היום ואין לו וקוש עניי היום ומון מה לשתות בשבת וחין לו פנאי להפריש (ב"ק סט:) וכותים גירי אמת חשיב להו ואין א"י נפקעת מקדושתה על ידיהם והם חשודים על המעשרות ועל התרומה. ולא כעמי הארץ שרובן מעשרין וכולן מפרישין תרומה, וכולן אבל הכל והלוקח מהם לריך לעשר ודאי (גיטין כה.) חשידי אתרומה כדקתני שני לוגין שאני עתיד להפריש תרומה מן המאה (ערובין לד.). הרי הן. נתוכו (שם). תרומה. גדולה, ואחר כך עושה ממה שנשתייר מאה מדום, מפריש עשרה מעשר ראשון ונשתיירו תשעים מדות ומפריש מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.). ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לתהו מיד בלא שטונו יפול לנתון וריז בנתו הפרשה, לאחר שקרא עליו שם יחללנו בכל מקום שהוא על המעות תורוריו שיאו שני המשונו (עודבין לז.) מוליא מעשר שני לחולין על מעות שיש לו בבית. דמה שיש לו טים טים פנאי למקן יתקן, דהא באמירה בעלמא סגי (ב״ק סמ:) הואיל ויכול לחקנו באמירה בעלמא ולומר הרי הוא מחולל על מעות שיש לי במוך הבית, לא התירו לו חכמים לשתותו ולסמוך על הברירה, אבל בתרומה ושאר מעשרות סמכיט אברירה ולאחר השבת כשיפרישם אמריט הוברר הדבר שזו היא התרומה וזה לא שתה אלא מולין (חולין יד.). ושותה ולחחר זמן יפריש הוברר הדבר שזהו תרומה (ערובין לז.) למלחל שקלל שם יצא לו מידי טבל, וכשהוא מוליא יין לשתייתו הוא הנברר לחולין ולכשיהיו לו כלים ויוליא מן הנוד לתרומה הוא הנברר לתרומה ויש ברירה וגיחיו וישתה ממנו לאלתר. אלא שיוהר שיותיר בכלי שיעור התרומה והמעשרות

כלים יפרים גם התרומה

והמעשל (יומא נו.).

דתניא הלוקח יין מבין הכותים. נרייתא היא דמתני נה פלוגתא דתנאי ומשנה אחרת היא במסכת דמאי פרק . שביעי [מ"ד] וסתמא כר"מ ובמטהר יינו של כותי איירי או קודם

שגזרו על יינן כדאיתא פ"ק דחולין (דף ו.) ואע"ג דר' יוסי ורבי שמעון

דהכא שמעינן להו במנחות פרק רבי ישמעאל (דף סו:) דכותים גרי אריות הן מ"מ אפשר דכשגורו על יינן של נכרים לא גזרו על של כותים כיון דפרושים מע"ז יותר משאר נכרים ומחזיקים בתורה שבכתב אע"פ שגזרו על פתן כמו כן למ"ד גרי אמת גזרו על פתן ולא גזרו על יינן עד שגזר רבי מחיר בפרק קמח דחולין: שבי לוגין שאני עתיד להפריש. בע"ש בין השמשות איירי כדקתני בתוספתאדי הלוקח יין מבין הכותים בע"ש ושכח להפריש ולח ששכח עד שקדש היום דאם כן אפילו להרות לו שם אסור כדמוכח בכמה

דוכתי דאין תקנה לטבל בשבת אלא באיסור דאמרינן פרק כירה (שבת דף מג.) טבל מוכן הוא אלל שבת שאם עבר ותיקנו מתוקן ובפ' מי שהחשיך (שם דף קנד:) היתה בהמתו טעונה טבל ועששית אסור לפורקה ולא מסתבר למימר דכל הני ר' יהודה ורבי יוסי ור' שמעון דאסרי ועוד דאמרינן פרק שני דבילה (דף יז:) המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל ומשמע נמי בפרק הניזקין (גיטין דף נד.) דאתיא נמי כר"מ ואי הוה

וכיון דמייחה כוולה. מתמעטת רטריי"ט והוה ליה שלשה ובטיל ליה לבוד ואין כאן דופן: ולאו אדעסיה. אינו נותן לב לתקנה דאינו ניכר: הרי זה גיטיך. ירא שלא ימות פתאום או בעיר אחרת ותיזקק אשתו לחלילה ונותן לה גט כשהוא בריא ואומר לה גט זה

יהא לגרשיך שעה אחת קודם מיתתי: אסורה לאכול בתרומה מיד. אם הוא כהן והיא ישראלית דשמא זו היא השעה שקודם למיתתו והרי היא מגורשת ממנו אלמא מיתה שכיחא וחיישינן לה: ואמר אביי גרסינן: הלוחת יין מבין הכוחים. קודם שגזרו עליהם כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין דף ו.): אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש. מן המחה לתרומה הרי שם תרומה קרוי עליהם בחוכו וכגון שהגיע לילי שבת [או] אין עמו כלים טהורים להפריש לתוכן תרומה ומעשר. והאי דנקט כותים אשמעי' דגרועין הן מעמי הארץ והלוקח מהן לריך

התרומה נחשדו: ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לחללו ומחללו בתוכו על מעות שיש לו בתוך ביתו: ושותה מיד. וסמכינן אברירה וכשיבא לביתו יפריש ואמרינן יש ברירה שאלו הן מעשרן ותרומתן:

חוסרין שרי למיכל בתנאי שאני עתיד להפריש לא היה ראוי לקונסו אפילו עבר ותיקן ולא מיירי נמי בעוד יום אלא שאין שהות ביום כדי להפריש דאם כן נימא מעשר שני בלפונו או בדרומו ויחללנו וישתה כמו גבי דמאי אלא ששכח עד בין השמשות איירי דאסור להפריש כדתנן פרק במה מדליקין (שבת דף לד.) ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי ופירות כותי ודאי דאף על גב דאמרינן פרק שלשה שאכלו (ברסות דף מוֹ:) הני כותאי עשורי מעשרי כראוי דכיון דכתיב באורייתא מיזהר זהירי ה״מ כשרולין לאכול אבל למכור לא חיישי אלפני עור דדרשי ליה כפשטיה ומשום גוזל את הכהן ואת הלוי נמי לא חיישי דהוה ליה ממון שאין לו תובעין ועוד משום דלא הוברר חלקם ועוד כדדרשינן פרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח:) עשר תעשר ואכלת ולא מוכר ולקרות שם כי האי גוונא דאומר שאני עתיד להפריש מותר דכולי האי לא גזור בין השמשות אפי׳ בודאי וכי האי גוונא דתני הכא קתני במסכת דמאי פרק ז' [מ״ה] גבי תאנים של טבל אבל בהא דדמאי לא תני הני דהכא ובטבל ודאי תני תרומה גדולה מה שאין כן בדמאי דלא נחשדו עמי הארץ על תרומה גדולה והא דלא תני הכא למחר ולא גבי ⁶⁾ דמאי פרק ז' וגבי מזמן חברו (שם מ"א) דקתני התם שאני עתיד להפריש למחר משום דבמזמן אין מפריש אלא מה שאוכל והוא הדין נמי גבי מי שיש לו תאנים של טבל שיכול להפריש מה שאוכל בשבת אלא לפי שירצה לתקן את המותר הכל

וכיוז דמייתא כווצא ולאו אדעתיה ומי אמר אביי ר"מ חייש למיתה ור' יהודה לא חייש והתנן שבת ישראל שנשאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינן עלה סיהרי זה גימיך שעה אחת קודם מיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד ואמר אביי לא קשיא הא ר"מ דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה דתניא יהלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני

בבם אחת לא קתני למחר דלצורך חול אסור להפריש ובהדיא אמרינן בירושלמי פ"ז דדמאי רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי שאל רבי חייא רבו מהו מתקנא בשבתא א"ל למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים אפילו בשבת פירוש תנאי ודאי שהיה לו טבל ודאי שהתנה

עליו מערב שבת מה שאני עתיד להפריש יהא מעשר אלמא בהדיא דשרי וקלת תימה בעובדא דהאשה רבה (יבמות דף לג.) דרבי

ינאי גופיה מעשר מפירא דביתיה שלא מן המוקף וקרא שם והפריש בשבת מן המוקף כעובדא דירושלמי ושמא ההוא הוה ברישא ואכתי לא ידע אי שרי אי נמי היה לריך לכולה כנתא דפירי ועוד דאין מתנה על ודאי שביד חבירו כדאיתא בירושלמי דדמאי דאמר מה בין דמאי לודאי דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו ודאי אינו מתנה אלא על דבר שברשותו והא דאין קורא שם הכא לתרומת מעשר

ולא גבי תאנים טבל ואלו גבי מומן ובהסיא דדמאי אשכחן שהוא קורא שם לתרומת מעשר משום דגבי דמאי דמעשרן והן שלו מתקן

המעשר כדי לאכול אבל כאן שהוא ודאי לריך ליתן 0 ללוי (א) ולהכי לא קתני הכא מעשר בלפונו או בדרומו כדקתני גבי דמאי משום

דקביעות מקום כהפרשה וחנן פרק במה מדליקין (שבת דף לד. ושם) ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי אבל מעשרין את הדמאי ומתניתין בה"ש ולהכי נמי לא קתני הכא ומחלל על המעות כדקתני גבי דמאי אלא קתני ומיחל ושותה והיינו מתחיל ושוחה דאי מחלל

על המעות ושותה ליחני מחלל על המעות כדקחני בכולהו ועוד כאן דאמר שאני עחיד להפריש סחם ולא קבע לו מקום בלפונו או בדרומו אין יכול לחללו כדתניא בתוספתא דמעשר שני מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה ולא קבע לו מקום בלפונו או בדרומו

רבי שמעון אומר קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר ללפונו או לדרומו ומייתי התם עובדא דרשב"ג ור' יוסי ור' יהודה שנכנסו אלל בעל הבית לכזיב והיה מעשר בזה הענין אמרו לו השכרת המעות ואיבדת הנפשות ורבי שמעון נמי דאמר קרא שם לא אמר אלא

דוקא כשאומר בתוכן דהיינו נמי פלוגתייהו דר"ש ורבנן במסכת תרומות (פ"ג מ"ה) האומר תרומת כרי זה בתוכן ותרומת מעשר בתוכן ר"ש אומר קרא שם ומפרש פרק בכל מערבין (עירובין דף או:) דדוקא כשאומר בחוכן דמשמע באמצעיתו דקבע לו מקום אלא בירושלמי

עלה דההיא דתרומות פרק ששי משמע דבחוכן לאו דוקא ושם פירשתיה ועוד על כרחיך לריך להפריש דהא קאמר שאני עתיד להפריש ואם היה שותה בלא הפרשה נמלא שותה טבלים למפרע כמו באם יבקע הנוד דשאני עתיד להפריש אכולהו קאי כדמוכת בתוספתא

דקתני עשרה הבאים אחריהם חשעה הבאים אחריהם ובשבת אין מפרישין כדפרישית: עישרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני. לאו דוקא דכבר הפריש מן המאה שני לוגין לתרומה גדולה ונמלא חסר מהנך עשרה וחשעה מעשר של שני לוגין דהיינו חומש הלוג וכן גבי

חאנים דמסכת דמאי (פ"ז מ"ה) ומיהו יחכן שהפריש שנים ממאה ושנים דהא זמנין דמפריש נמי אחד מששים כדתנן במסכת חרומות

פרק רביעי [מ"ד] חורם כדעת בעל הבית (כ) אחד מששים פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה כדאמרינן בכתובות פרק אלמנה (דף ק.) דאיכא תורם בעין רעה ויש מפרשים משום דכותים שמא הפרישו תרומה גדולה והשאר לא הפרישו ולכך אין מחמעט

שיעור המעשר ולא יחכן לומר כן בתאנים של טבל דמסכת דמאי פרק שביעי ועוד יש מפרשים משום דחטה אחת פוטרת את הכרי אינה ממעטת את המעשר אפי׳ כשמרבה בתרומה וגם זה לא יחכן כלל: דברי ר"בו. משמע הכא דר"מ אית ליה ברירה דלמאן דלית

ליה ברירה אסור כדמוכח שמעתין בכמה דוכתי ותימה דבפרק יש בכור (בכורות דף מח.) משמע דמספקא ליה לרבי מאיר אם יש ברירה

אם לא גבי פלוגמא דר"מ ורבי יהודה דאם לא נמנו עד שחלקו ומפרש בגמרא דסבירא ליה כרב אסי דאמר האחין שחלקו מחזה

יורשין ומחלה לקוחות וטעמא משום דמספקא ליה כדמוכח פ"ק דבבא קמא (דף ט.) וי"ל דשאני הכא שמברר בדבריו כשאומר שאני עתיד

להפריש וכן לריך לומר משום רבי יהודה דמוקי ליה התם רבא כרב אסי ובריש כל הגט (גיטין דף כה:) קאמר רבא גופיה דבין רבי יהודה ורבי

שמעון אים להו ברירה וטעמייהו הכא משום בקיעת הנוד וכן לריך לומר נמי דלא תיקשה לדשמואל בסוף בילה (דף לו:) גבי שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות דקאמר שמואל אף חבית אסור משום דאין ברירה ובפ' מי שאחזו (גיטין דף עה:) אמרינן אתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע אם ימות יהא גט ואם לא ימות לא יהא גט ולכי מיית הוי גיטא אלמא יש בריר׳ דכי האי גוונא דייקינן פרק כל הגט (שם דף כה: ושם) ברישא אמילתיה דר' יהודה דמה היא באותן הימים והטעם פי׳ שם בקונט' משום דאין זה תנאי כשאר תנאים דעלמא שאדם מתנה בגט שבידו לקיימם ודעתו לקיימם כשמתנה עליהם ולכשנתקיים התנאי הוי גט למפרע בלא טעמא דברירה אבל הכא דאין בידו ובשעת התנאי הוא ספק והתנאי מתקיים מאליו אי לאו משום ברירה לא הוי גט והא דמשמע פרק בכל מערבין (שירובין דף לו:) גבי שני רמונים כשאמר אם ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ואם לאו יהא זה תרומה על זה דהוי תרומה היינו למאן דאית ליה ברירה אי נמי התם חשיב טפי משום דמתנה

ומיחל דברי רבי מאיר ושותה מיד

לעשר ודאי ולא דמאי ואף על

רבינו חננאל

ואקשינן וכי אמר כי ר' מאיר חייש למיתה ור׳ יהודה לא חייש, והתנן בגיטין פרק ג' בת ישראל שניסת לכהז והלד בעלה למדינת הים, הו זו אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים. ורמינז עלה. שהוא קרים. זו מינן עלה, הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול . בתרומה מיד. ומשני אביי. הא דקתני אוכלת, ר׳ מאיר דלא חייש למיתה, והא דקתני אסורה לאכול. ר׳ יהודה דחייש למיתה. דתנן הלוקח יין מבין הכותים, פי׳ בערב שבת ולא הספיק . להפריש, אומר שני לוגין . שאני עתיד להפריש הרי הז תרומה וכו׳. הנה ר׳

דחייש לפיכד אוסר.